

N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 17 april 1903, kl. 12 midd.

Sammanstatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 2, i anledning af väckt motion om statsbidrag till aflönande af lärare vid småskola eller mindre folkskola m. m.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 47) har herr *P. Zimdahl* föreslagit, det Riksdagen måtte besluta, att skoldistrikt, som, utom in natura prestationer af husrum och vedbrand eller ersättning därför, till lärare eller lärarinna vid småskola, mindre folkskola samt till biträdande lärare eller lärarinna vid folkskola utbetalade i årlig lön till och med fyrahundra kronor, måtte, under förutsättning att de i kungl. kungörelsen den 1 juni 1900 i öfrigt föreskrifna villkor blifvit af skoldistriktet fullgjorda, äga att af statsmedel bekomma ett årligt bidrag i förhållande till hvad som nu i detta afseende utgår eller högst tvåhundra sextio sex kronor sextiosju öre.

Till stöd för detta förslag har motionären anført följande.

Enligt ofvannämnda kungl. kungörelse den 1 juni 1900, angående förändrade bestämmelser i fråga om lönetillskott af allmänna medel i vissa fall för lärare och lärarinnor vid folkskolor och småskolor, ägde skoldistrikt att, under iakttagande af där föreskrifna villkor, af statsmedel bekomma ett årligt bidrag till aflönning af lärare eller lärarinna vid småskola och mindre folkskola samt till biträdande lärare eller lärarinna vid folkskola, hvilket bidrag, då lönen, förutom föreskrifna naturaförmåner af bostad och vedbrand eller ersättning därför, utginge med minst

Bih. till Riksd. Prot. 1903. 4 Saml. 2 Afd. 3 Häft. (N:o 3).

trehundra kronor, belöpte sig till 200 kronor och, om lönen utginge med tvåhundrafemtio kronor, till 166 kronor 67 öre.

Det borde villigt erkännas, att dessa bidrag af allmänna medel vore mycket afsevärda, emedan de ju i väsentlig mån underlättade kommunernas utgifter i och för deras skolväsende.

Emellertid hade det, särskildt inom de norrländska bygderna — de mest fattiga församlingar därstädes icke undantagna — under de senare åren visat sig möta stora svårigheter att, äfven med en aflöning af 300 kronor från och med den dag lärare eller lärarinna för första gången tillträdde tjänst vid bemälda skolor, kunna erhålla ett tillräckligt antal lärare och lärarinnor för besättande af alla de erforderliga platserna inom de olika församlingarna, ett förhållande, som låte lätt förklara sig, då man tänkte på de numera höga lönerna till vanligt tjänstefolk och hvad därmed stode i ett visst samband. Följden af det nu påpekade förhållandet hade emellertid varit den, att det inom en stor del skoldistrikt blifvit en oafvislig nödvändighet att redan för dem, som första gången tillträdde lärare- eller lärarinnetjänst vid här afsedda skolor, höja aflöningen till 350 à 400 kronor. För hvad aflöningen öfversköte 300 kronor hade skoldistrikt, så länge ej lärarinnan eller läraren oförvitligt tjänstgjort i tio år, sålunda ej att påräkna något statsbidrag, ett förhållande som, särskildt inom folkrika församlingar med ett stort antal lärare och lärarinnor, i ganska väsentlig mån verkade tyngande på de redan under andra förhållanden nog dryga utgifterna i och för skolväsendet.

Det syntes därför vara billigt och tillika i full konsekvens med af Riksdagen förut fattade beslut i hit hörande fall, att, då skoldistrikt till lärare eller lärarinna vid småskola, mindre folkskola eller biträdande lärare eller lärarinna vid folkskola i årlig lön utbetalade, förutom föreskrifna förmåner af husrum och vedbrand eller ersättning därför och utan afseende på att läraren eller lärarinnan ej tjänstgjort i tio år, ett lönebelopp utöfver 300 till och med 400 kronor, detsamma i förhållande därefter erhöles bidrag af allmänna medel.

I likhet med motionären finner utskottet det vara med billighet öfverensstämmande, att de kommuner, som nödgas för besättande af lärare- och lärarinnebefattningarna vid sina småskolor och mindre folkskolor samt af befattningsarna såsom biträdande lärare och lärarinnor vid sina folkskolor bestämma lönerna för vederbörande lärare och lärarinnor till belopp, med högst 100 kronor öfverstigande det belopp, 300 kronor, som i kungl. kungörelsen den 1 juni 1900 förutsattes såsom

högsta begynnelseaflöningen, af staten erhålla bidrag äfven i förhållande till den del af lönerna, som öfverskjuter 300 kronor. Det förslag motionären framställt synes emellertid hafva en vida större omfattning och skulle, därest detsamma blefve af Riksdagen bifallet, tvifvelsutan föranleda en ganska allmän höjning af de ifrågavarande lärarnes och lärarinnornas aflöningar, äfven i sådana fall, då höjningen ej vore nödig för erhållande af kompetenta sökande till befattningarna. Äfven om utskottet icke vill förneka, att någon förbättring i aflöningen för ifrågavarande tjänsteinnehafvare, oafsedt ofvan angifna synpunkt, kan vara af behovet påkallad, lärar likväl, innan en åtgärd af så afsevärd ekonomisk räckvidd beslutes, en undersökning böra äga rum angående lämpligaste sättet för löneförbättringens genomförande äfven som angående de kostnader för statsverket, som deraf skulle föranledas, och den inverkan, som de förändrade aflöningsbestämmelserna skulle utöfva på bidragen till småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt; och synes denna utredning böra genom Kungl. Maj:ts försorg verkställas.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville ej mindre låta utreda, på hvad sätt, med afseende å hvad utskottet här ofvan yttrat, gällande bestämmelser angående statsbidrag till aflönande af lärare och lärarinnor vid småskolor och mindre folkskolor samt till biträdande lärare eller lärarinnor vid folkskolor må böra förändras, äfven som hvilken inverkan en sådan förändring skulle utöfva på statens utgifter för ifrågavarande lärares och lärarinnors aflöning och på bidragen till småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, än äfven till Riksdagen inkomma med det förslag, hvartill utredningen må befinnas gifva anledning.

Stockholm den 17 april 1903.

På det sammansatta utskottets vägnar:

GOTTFRID BILLING.
